

עינויים בישראל 2020: תמונת מצב

**כ־1,300
תלונות
על עינויי
שב"כ
הוגשו
למשרד
המשפטים
מאז 2005
בעקבותיהן:
חקירה
כלילית
1
נכתחה
והוגשו
5
כתבי אישום**

אז איך זה שיש עינויים בכל זאת? פרצה משפטית מאפשרת למערכת הביטחון להמשיך להשתמש באמצעים אלימים. לתפיסתה של המערכת, גם כאשר אדם מגיע בעקבות החקירה למצב אנוש - לא מדובר בעינויים, אלא במה שמכונה בשפה מכובסת "אמצעים מיוחדים". ישראל התחייבה כמה וכמה פעמים לחוקק חוק נגד עינויים, אך טרם עשתה זאת. הפרצה והגיבוי שמקבלים חוקרי שב"כ מאפשרים את ההסלמה במצב העינויים.

יש עינויים בישראל?! בהחלט.

* אנו בוועד הציבורי נגד עינויים בישראל נתקלים מדי שנה בעשרות תלונות על עינויים קשים של נחקרי שב"כ. הפרות זכויות אסירים, אזרחים ותושבים מתרחשות בישראל דרך קבע ואסורות אף הן על פי אותם חוקים והלכות האוסרים על עינויים.

מה היקף העינויים בישראל?

* עשרות רבות של תלונות על אלימות במעצר, בחקירה ובמאסר מוגשות מדי שנה. להערכתנו, כ־5%-10% מהתלונות הן על עינויים קשים מאוד. כאשר העינויים מתרחשים בחקירת שב"כ, הממסד מכנה זאת "חקירת צורך". * משרד המשפטים מסרב למסור מידע על מספר חקירות הצורך שמאושרות בשב"כ.

האם זה חוקי? בכירוש לא.

* עינויים ויחס אכזרי אסורים באיסור מוחלט. אסור לענות בשום זמן ובשום מצב, גם בחוק הבינלאומי וגם על פי המשפט הישראלי.

* עפ"י עדויות שאספנו, ב־12 החודשים האחרונים התרחשה עלייה חדה במספר החקירות הקשות ("חקירות צורך"). השנה עונו בישראל יותר אנשים מבכל שנה אחרת בעשור החולף. * 15 איש לפחות עברו חקירות צורך בתקופה שבין אוגוסט לנובמבר 2019.

אחד המעונים היה סאמר ערביד:
* 30 שעות נמשכה חקירתו הראשונה בעינויים.
* 6 מצלעותיו נשברו, אבריו הפנימיים נפגעו והוא הובהל לבית החולים במצב אנוש ואושפז כשחייו בסכנה.
* 18 יום הוא היה מורדם ומונשם.

2 לפחות מהמעונות השנה היו נשים. אחת מהן היתה מייס אבו גוש, סטודנטית בת 22 לתקשורת:

"אני לא יכולה לחבק אותך, כי כל גופי כואב"

זה מה שאמרה מייס לאמא שלה, בתום שלושה שבועות של חקירה בעינויים. החקירה שינתה אותה כל כך, עד שהוריה לא זיהו אותה בתחילה.

שיטות העינויים שנקטו נגדה אופייניות גם לחקירות צורך אחרות:

- ← החזקה בתנוחת "בונה"
- ← סטירות
- ← איומים
- ← קללות
- ← הטרדות מיניות
- ← מניעת שינה
- ← מניעת גישה לשירותים

* בסופו של דבר נשפטה מייס ל־16 חודשים בלבד בכלא. היא הורשעה בהשתייכות לארגון לא חוקי (קבוצת סטודנטים דמוקרטית) ובהשתתפות בכנס על זכות השיבה ב־2018.

עינויים בישראל 2020: תמונת מצב

המסלול שנוברת תלונה על עינויים שמגיש הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל

↓
עדות על עינויים נגבית על ידי עו"ד לעיתים המתלונן עובר גם הערכה ע"י רופאים ומומחים לבריאות הנפש ע"פ פרוטוקול איסטנבול (סט כללים לתיעוד והכרה בקורבנות עינויים, המקובל ע"י האו"ם)

↓ ↓
תלונה מוגשת ליועמ"ש ומועברת לבדיקה במבת"ן - היחידה לבירור תלונות נחקרים במשרד המשפטים

↓ ↓ ↓
המבת"ן מבצע בדיקה מקדמית

שמתבצעת לרוב שנים לאחר התרחשות העינויים
 ↓ ↓ ↓ ↓
הממונה על המבת"ן משיב לתלונה

46 חודשים בממוצע מרגע הגשת התלונה (על פי נתוני הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל מ-5 השנים האחרונות). מלבד מקרה אחד ב-2015, התשובה זהה תמיד: לא נמצאו ראיות לעינויים ואין מקום לפתוח בחקירה פלילית.

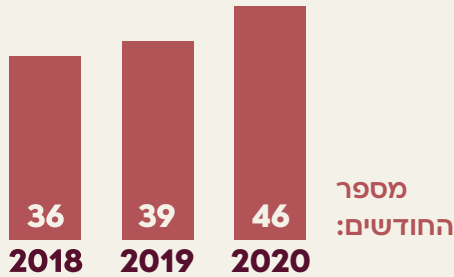
באיזו עילה נסגרות התלונות?

* הממונה על מבת"ן סוגר את התלונות בטענה ש"לא נמצאו תימוכין" לגרסת הנחקר. כיוון שהחקירות, כאמור, אינן מתועדות, עיקר הבדיקה שמתבצעת היא השוואת גרסת הנחקר לגרסת החוקרים. המבת"ן בוחר תמיד להאמין לגרסת החוקרים.

* המבת"ן גם מתעלם באופן שיטתי מהמשקל הראייתי של הערכות מומחי הרפואה המצורפות לתיקים.

אז איך אנחנו עוצרים את העינויים?

זמן ממוצע לטיפול בתלונה על עינויים על ידי המבת"ן (היחידה לבירור תלונות נחקרים)

זועקים מעל כל במה אפשרית: עינויים יחס אכזרי אסורים תמיד באופן מוחלט!

חוקרים כראוי ומבררים טענות על עינויים בבתי משפט

מחוקקים חוק נגד עינויים, כפי שישראל התחייבה שוב ושוב לעשות

מעמידים לדין ומענישים בחומרה את המורשעים בשימוש בעינויים ובהתעללות

מתעדים את חקירות השב"כ באמצעות מצלמות

רוב המימון של הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל (ע"ר) מגיע מישויות מדיניות זרות. הוועד נגד עינויים גאה בתמיכה ובמימון שהוא מקבל מאנשים פרטיים, קרנות, ממשלות, וגופים מקצועיים. הצטרפו אלינו: stoptorture.org.il

THE COMMITTEE AGAINST TORTURE
اللجنة لمناهضة التعذيب
נגד עינויים